

Robinia pseudoacacia straatbeeld (foto: Boomkwekerij Udenhout)

Jaap Smit

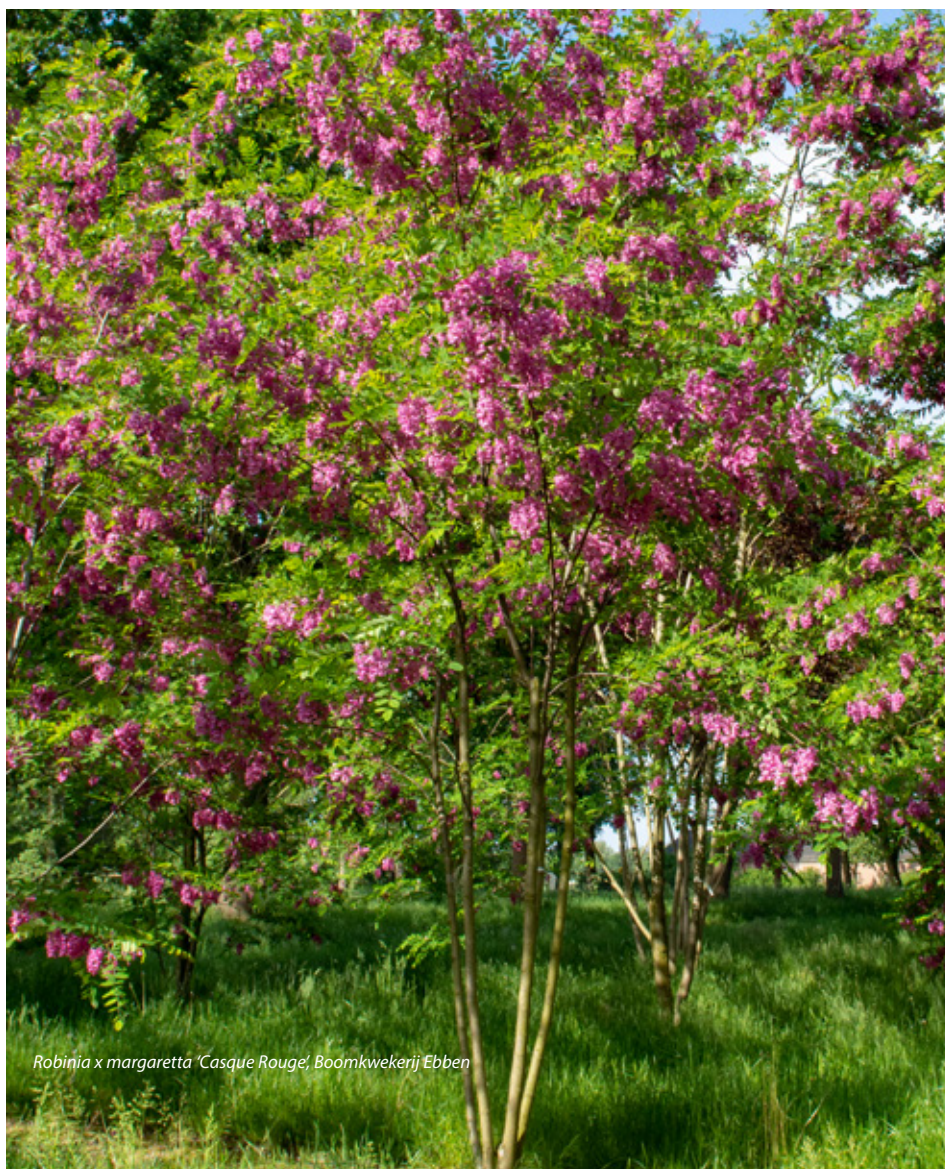
Robinia: de ultieme boom voor droge bodems en schrale omstandigheden

Maar kies eens iets anders dan *Robinia* 'Bessoniana'

Ik heb een haat-liefdeverhouding met *Robinia*. Als ze bloeien, geuren ze fantastisch. Het blad is best fraai, de bomen geven een doorzichtige kroon. En sommige selecties hebben een karaktervolle habitus van heb ik jou daar. Bovendien zijn het fantastische nectarleveranciers.

Auteur: Jaap Smit

Tot zover de liefde. Technisch gezien is *Robina* vanwege takbreukgevoeligheid niet altijd geschikt. Ook van de wortelopslag wordt niet iedereen blij. Toch pas ik ze graag toe. Mits op wat armere grond geplant, zijn er veel juweeltjes onder de *Robinia*'s.

Robinia x margaretta 'Casque Rouge', Boomkwekerij Ebben

Selecties voldoen

Wijzigingen in het sortiment zijn er nauwelijks. Als ik *Dendroflora* nr. 8 van 1971 erop nasla, zie ik dezelfde soorten en cv's die anno 2024 nog steeds gebruikt worden.

Al in 1601 werd de eerste plant uit Noord-Amerika ingevoerd. Het geslacht is genoemd naar Jean Robin, de lijfarts van koning Hendrik IV van Frankrijk. Hij plantte een *Robinia* in de tuin van het Louvre in Parijs.

Iedere rechtgeaarde boomverzorger en -liefhebber heeft de eerste *Robinia* opgezocht die ooit in Nederland is geplant, bij Kasteel Doorwerth. Die is geplant in 1678 ter ere van de Vrede van Nijmegen en heeft diverse aanslagen overleefd, als laatste in de Tweede Wereldoorlog, toen er nauwelijks iets van de

boom overbleef. Hieruit blijkt maar weer dat bomen (bijna) het eeuwige leven hebben als je ze maar flink blijft snoeien, zoals we ooit met onze hakhoutbossen deden.

Bruikbare bomen uit Amerika

Robinia is een geslacht dat van nature alleen in Noord-Amerika voorkomt, in de Appalachen van Pennsylvania naar het zuiden en richting Kentucky en Missouri.

De bladeren zijn altijd oneven geveerd en de vlinderbloemige bloemen hangen in trossen in de bomen. De meeste *Robinia*'s dragen rode peulen. De Nederlandse naam 'schijnacacia' refereert aan de meer (sub)tropische acacia's uit dezelfde familie van vlinderbloemigen, die meestal ook de gedeelde bladeren hebben. Alle soorten *Robinia* zijn geschikt voor wat dro-

Over de auteur

Jaap Smit is een Nederlandse dendroloog met diepgaande expertise op het gebied van bomen en hun rol in klimaatadaptatie. Sinds maart 2023 bekleedt hij de functie van groene curator bij Trompenburg Tuinen & Arboretum in Rotterdam, waar hij verantwoordelijk is voor de collectie en het beeld van de tuin.

gere bodems. Worden ze geplant in klei, dan is de groei zo sterk dat tak- en stambreuk op de loer liggen. Op natte gronden gaat het zeker niet goed. *Robinia* groeit bij voorkeur op grond met wat kalk.

Wortelopdruk wordt wel genoemd als eigenschap van *Robinia*, maar daar ben ik het niet mee eens. Geef je een boom ook ondergronds ruimte met voedsel, water en zuurstof, dan komt wortelopdruk nauwelijks voor. Wortelopdruk roep je dus over jezelf af ... Wat dat betreft vind ik de gesnoeide *Robinia*'s in Rotterdam een mooi voorbeeld van een prima soortkeuze. Ondanks de verharding waarin ze staan en de knipbeurt die ze eens in de paar jaar ondergaan, vervullen de bomen hun functie. De nectarwaarde zal weliswaar niet heel groot zijn, maar voor de ecosysteemdienst 'beperken van hittestress' scoort deze soort 'aanzienlijk'. Gelukkig is ook strooizout voor deze boom geen groot probleem.

Steeds meer insecten

De tijd dat er geen insecten op deze boomsoort voorkwamen, is voorbij. Op Waarneming.nl tref ik zo'n 30 insecten aan waarvan *Robinia* gastheer is. De acaciavouwmot, het acaciawolkje, de acaciagalmlug en de peper-en-zoutvlinder zijn er maar enkele van. De bloembezoekers ontbreken nog op deze onvolprezen website, maar halen wel degelijk stuifmeel en nectar bij deze boom. Het werkelijke aantal ligt dus hoger.

Weinig soorten in gebruik

Van de twintig bekende *Robinia*-soorten gebruiken we er in Nederland feitelijk maar drie. Sommige *Robinia*-soorten vormen slechts een struikje, andere groeien uit tot 25 m hoogte. Natuurlijk is *Robinia pseudoacacia* de meest gebruikte. De sterk behaarde *Robinia hispida* kom ik weleens tegen, maar dit struikje laat ik hier buiten beschouwing.

Lichtgele *Robinia pseudoacacia* 'Frisia' in combinatie met *Robinia pseudoacacia* 'Bessoniana' in het Amsterdamse Westerpark (foto: Van den Berk Boomkwekerijen)

Robinia x ambigua

Ik begin met *Robinia x ambigua*, een kruising tussen *R. pseudoacacia* en *R. viscosa*. De beperkte groei van *R. viscosa* is in deze kruising te zien: de boom wordt minder groot dan *R. pseudoacacia*. De twijgen kleven een beetje, wat ook voortkomt uit *R. viscosa*. Er zijn twee cultivars van de kruising in cultuur. In Nederland zijn ze sporadisch te vinden; op het moment van schrijven is er een beperkt aanbod op Varb, de aanbodwebsite van de boomkwekerij.

***Robinia x ambigua* 'Bellarosea'**

Robinia x ambigua 'Bellarosea' vormt een losse kroon van 6 tot 8 meter. Kenmerkend zijn de wat kleverige twijgen, waaraan zich behoorlijke doorns ontwikkelen. Plant hem op een beschutte plek, want takbreuk door wind is een issue. De late bloei (juli) met dieproze bloemen is echt opvallend.

***Robinia pseudoacacia* 'Decaisneana'**

Robinia pseudoacacia 'Decaisneana' krijgt een brede, open kroon. Deze selectie bloeide altijd wat minder gemakkelijk, maar doet dat dankzij klimaatverandering steeds beter. De lichtroze bloemen verschijnen van juni tot augustus. De takken zijn bezet met kleine doorns. Volgens

de boeken wordt de boom tussen 8 en 10 m hoog, maar ik ken voorbeelden van aanmerkelijk hogere bomen, zoals langs de N225 op de Utrechtse Heuvelrug. Let wel op de weg!

***Robinia x margaretta* 'Pink Cascade'**

Robinia x margaretta 'Pink Cascade' (CASQUE ROUGE) heeft opvallend donkerroze bloemen in lange trossen. In Vledder (Inmiddels Delmer) staat er één. Deze staat op droge grond en de ronde kroon laat geen takbreuk zien. Ik zou deze selectie beschut planten om breuk te voorkomen.

***Robinia pseudoacacia* 'Appalachia'**

Robinia pseudoacacia 'Appalachia' staat langs dezelfde N225 op de Wageningse Berg, bij het stadion. Circa 40 jongere bomen van deze selectie, ook bijna 20 m hoog, staan even verderop, op begraafplaats Moscowa in Arnhem. De bomen kenmerken zich door de lange rechte stam, die pas hoger vergaaffelt, waardoor de bomen redelijk smal blijven. De takken zijn bezet met kleine doorns. De bloemen zijn wit, soms iets roze aangelopen. Deze selectie bloeit rijk en houdt zijn blad lang vast in het najaar. Het is een van de grootste selecties.

***Robinia pseudoacacia* 'Bessoniana'**

'Bessoniana' is waarschijnlijk de meest gebruikte selectie. Niet onterecht: het is een karakterboom met uiteindelijk een bijna ronde kroon, gedragen door dikke gesteltakken. In de zomer vormen de blaadjes een gootje door de bladspil die dieper ligt. Helaas bloeit 'Bessoniana' nauwelijks. Je moet hem niet planten in de volle wind, maar dankzij de wat gedrongen structuur is hij redelijk windvast.

De selectie 'Cotuloides' is nauwelijks meer verkrijgbaar. Deze heeft kleine blaadjes, die doen denken aan die van *Colutea* (blazenstruik). De bloei van deze kleine boom is zeer opvallend. Hij staat nog in het gras bij de zuidelijke uitgang van de Hubertustunnel in Den Haag. Wie kweekt hem nog?

***Robinia pseudoacacia* 'Frisia'**

Robinia pseudoacacia 'Frisia' is de *Robinia* met een goede gele herfstkleur. Deze selectie is in 1935 bij Zwolle gevonden en heeft daarna de wereld veroverd; vooral in Engeland zijn ze er dol op. Hij bloeit gelukkig nauwelijks. De boom blijft wat kleiner dan de soort; hij wordt niet hoger dan 12 m.

***Robinia pseudoacacia* 'Nyirségi'**

Sinds de Floriade in Almere is 'Nyirségi' één van mijn favorieten. Deze boom (gedoneerd door Boom & Bonheur) groeide zelfs door op wat (bewust) verschaalde klei, ongehinderd door de wind. Vanwege zijn flinke bladdoorns zijn boomverzorgers niet blij met deze boom. Deze van oorsprong bosbouwselectie uit Hongarije maakt een goed doorgaande stam. Hij groeit snel, bloeit goed met witte bloemen en vormt nauwelijks peulen.

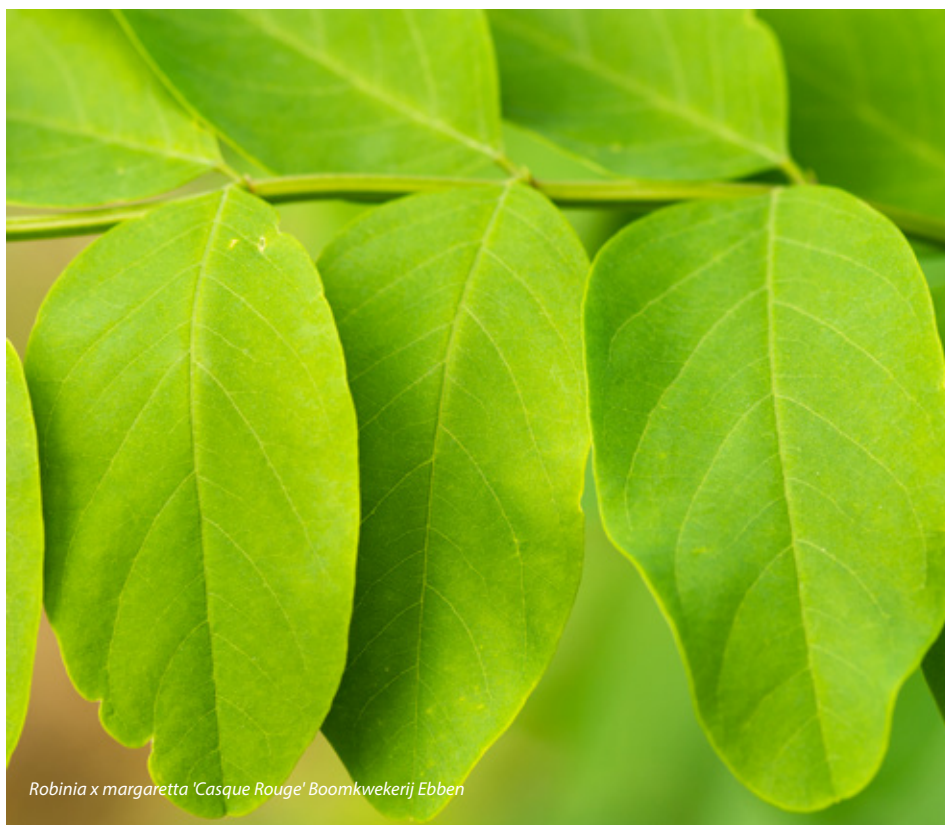
***Robinia pseudoacacia* 'Pyramidalis'**

Van 'Pyramidalis' lijken er twee of meer klonen in omloop te zijn: een goede, strakke, en een slechte die uit elkaar valt. Gek genoeg wordt zelfs de goede nauwelijks gebruikt. Hij bloeit niet of nauwelijks.

Er is een opgaande selectie met minder blaadjes per blad: 'Monophylla Fastigiata'. Wie deze weet te staan, mag het zeggen; ik heb hem nog nooit gezien. Evenmin als 'Stricta', die volgens de beschrijvingen wat kleiner en altijd goed zuilvormig schijnt te zijn.

***Robinia pseudoacacia* 'Rozynskiana'**

Robinia pseudoacacia 'Rozynskiana' heeft lang,

Robinia x margaretta 'Casque Rouge' Boomkwekerij Ebben

smal blad, vaak hangend, en is daarom in de zomer goed van andere selecties te onderscheiden. Het is een sierlijke boom met wat uitzakende takken, waarin helaas ook wat takbreuk voorkomt. Wel is hij rijkbloeiend, met grote bloemen die in trek zijn bij veel insecten.

De selectie 'Sandraudiga' heeft een ovale, open kroon. Dat komt doordat er weinig blaadjes aan de bladeren zitten: slechts drie tot zeven. Wat dat betreft houdt hij het midden tussen 'Unifoliola' (zie verderop) en de soort. 'Sandraudiga' heeft behoorlijke doorns en helaas maar weinig bloemen. Het is wel een van de meest windvaste selecties.

Robinia pseudoacacia 'Semperflorens'

Robinia pseudoacacia 'Semperflorens' bloeit na de hoofdbloei lekker nog een beetje door. Hij vormt een losse kroon, waar de wind blijkbaar doorheen waait, want van takbreuk heeft deze kroon wat minder last. De grote boom (tot 20 m) bloeit wit.

De kronkelacacia heeft als cultivarnaam 'Tortuosa'. Hij vormt een schilderachtige grote struik of kleine brede boom. De nieuwere 'Lace Lady' (TWISTY BABY) kronkelt nog wat meer en is wat fijner van structuur, maar blijft kleiner.

Bolacacia

De lelijkste *Robinia* van allemaal is wat mij betreft 'Umbraculifera', de bolacacia. Alleen door deze selectie *niet* te snoeien, ontstaat er een mooi schermvormig boompje. Handen ervan af, dus – maar dat gebeurt meestal niet. Het is jammer dat hij nooit bloeit.

De cv 'Rehderi' is nauwelijks (officieel) in cultuur. Maar toen ik laatst in Groningen was, zag ik een stel bolacacia's, duidelijk verschillende door elkaar. Mogelijk was er verwarring met 'Umbraculifera'. Hoe het ook zij: het is een bolacacia met wat opgaande takken. Prima om ze door elkaar te planten, maar wat mij betreft is dit soort bolboompjes inmiddels een verschijnsel uit de 20ste eeuw. Vooral grote bomen leveren immers ecosysteemdiensten!

Beter is de selectie 'Unifoliola', die een mooie, grote en in het begin vrij smalle boom produceert. De boom draagt geen doorns en is rijkbloeiend. In de Elandstraat in Den Haag staan goede voorbeelden (kijk met Streetview!). Takbreuk komt voor, maar na begeleidings-snoei valt het wel mee. Naast de verkoelende eigenschappen is de uitbundige witte bloei een goede ecosysteemdienst.

Robinia x slavinii 'Hillieri'

Robinia x slavinii 'Hillieri' is een kruising van

Robinia pseudoacacia 'Pyramidalis', Boomkwekerij Ebben

Robinia kelseyi met stuifmeel van *R. pseudoacacia*. *Robinia kelseyi* is een los, klein boompje waarvan de blaadjes relatief breed zijn. Dezelfde hybride werd gekweekt door de befaamde Engelse kwekerij Hillier, die de cv 'Hillieri' noemde. Het is een kleine, ronde boom, met lila-rose bloemen in juni, die al op jonge planten ontstaan.

Robinia viscosa

Als laatste bespreek ik hier *Robinia viscosa*. De takken zijn met wratten bezet en uit deze wratten komt een kleverige substantie. Dat klinkt erger dan het is (het blijft gewoon op de tak zitten), want de kleine boom (tot 10 m hoog) mag er zijn. Doornen groeien alleen op snelgroeiende scheuten. De jonge bladstelen zijn rood en ook een beetje kleverig. De roze bloemen verschijnen in juni en soms nogmaals in augustus. De rozerode bloei in juni is zeer rijk.

Er is, kortom, zoveel meer dan 'Bessoniana', dus gebruik het!

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!